نگاهی به کتاب «نظریه‌جامعه‌شناسی»

نظریه جامعه‌شناسی پس از قرن نوزدهم

کاوه شکیب

برای مطالعه فرآیندهای اجتماعی، جامعه‌شناسی به‌عنوان علمی معرفی می‌شود که نگرشی مشخص درباره رفتار انسانی ارایه می‌دهد و در عین مطالعه جایگاه فردی مردم، ماهیت گروه‌ها و نهادهای اجتماعی را بررسی می‌کند. از این‌رو، جامعه‌شناسی را باید علم مطالعه و بررسی حیات اجتماعی دانست که دامنه گسترده‌ای دارد و امکان بررسی جامعه‌شناختی واکنش‌ها و واقعیت اجتماعی را فراهم می‌آورد. در این میان، نظریه‌های جامعه‌شناسی چارچوب‌هایی برای این علم مطرح می‌کنند که جامعه‌شناسان از آنها برای توضیح و تحلیل فعالیت‌ها، فرآیندها و ساختارهای اجتماعی بهره می‌برند؛ نظریاتی که شامل ایده‌ها، پارادایم‌ها و مکاتبی است که هدف آنها بررسی رفتارهای فردی، گروهی و ساختاری است. پس نظریه جامعه‌شناسی که درپی تشریح و تبیین حیات اجتماعی است، از بسیاری جهات با جامعه‌شناسی هم‌ارز خواهد بود. به عبارت دیگر، جامعه‌شناسی عمدتا همان نظریه جامعه‌شناسی است. پژوهش جامعه‌شناختی نیز اساسا برای نیل به نظریه و آزمون تجربی آن در برابر واقعیت اجتماعی خواهد بود. کتاب «نظریه جامعه‌شناسی»، جورج ریتزر که اخیرا با ترجمه هوشنگ نایبی در اختیار مخاطبان این حوزه قرار گرفته، در زمره کتاب‌های نسبتا جامعی است که می‌کوشد بیان و توصیف کاملی بر نظریه‌های جامعه‌شناسی از آغاز تا آخرین تحولات نظری آن ارایه دهد. ریتزر در این کتاب در تلاش است با ترکیب مباحث نظریه‌پردازان کلاسیک و اصلی (مارکس، وبر، دورکیم و زیمل) با مهم‌ترین نظریه‌ها و نظریه‌پردازان معاصر مواجه شود. این کتاب با مرور نظریه جامعه‌شناسی، سیمای گذشته و حال آن را برای مخاطبان ترسیم می‌کند و در آن تبیین مبسوط نظریه‌ها همراه با زندگینامه بسیاری از مهم‌ترین متفکران این حوزه است. بر همین اساس، نویسنده می‌کوشد در فصل نخست، تاریخچه جامعه‌شناسی را همراه با نظریات کارل مارکس، امیل دورکیم، ماکس وبر و جورج زیمل مرور کند. در فصل دوم نظریات مدرن جامعه‌شناسی ازجمله کارکردگرایی ساختاری، نوکارکردگرایی، نظریه تضاد، نظریه‌های نومارکسیستی، نظریه سیستم‌ها، نظریه مبادله، شبکه، نظریه‌های فمینیستی معاصر و... را بررسی می‌کند و در فصول بعدی که به تحولات تلفیقی متاخر در نظریه جامعه‌شناسی اختصاص دارد، نظریه‌های معاصر مدرنیته، جهانی‌شدن و فراساختارگرایی در کنار نظریه اجتماعی پست‌مدرن و فراپست‌مدرن، نظریه‌های نامتعارف و... بررسی می‌شود.

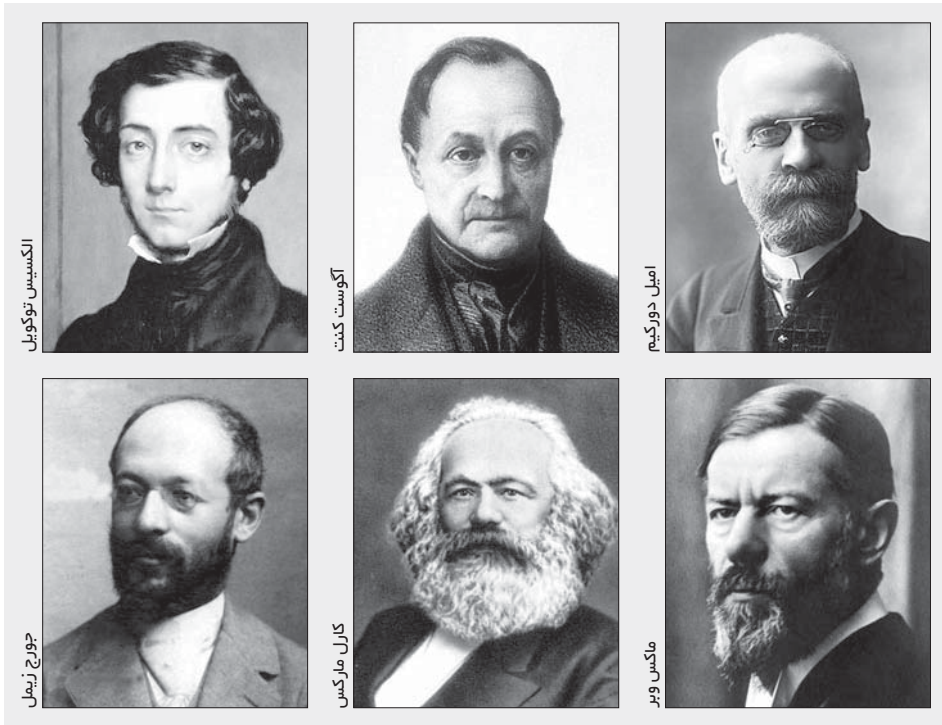

نظریات کلاسیک جامعه‌شناسی

هدف و رویکرد این کتاب در ارایه تاریخ نظریه‌های جامعه‌شناسی، فراهم‌آوردن چارچوبی برای کمک به خواننده است تا مباحث مبسوط بعدی درباره نظریه‌ها و نظریه‌پردازان را در زمینه گسترده‌تری پیش ببرد. نظریات مورد بحث این کتاب کاربردهای گوناگونی دارند و به مهم‌ترین موضوعات اجتماعی می‌پردازند؛ نظریاتی که به قول نویسنده از بوته آزمایش سالم بیرون آمده‌اند. در واقع آنچه در این کتاب به عنوان معیار ریتزر در تعریف نظریه جامعه‌شناسی به کار می‌رود. در کنار بررسی زمینه‌تاریخی نظریه‌پردازان کلاسیک جامعه‌شناسی، کانون توجه نویسنده معطوف به اهمیت نظری کار جامعه‌شناسان یا نظریه‌پردازانی از رشته‌های دیگر است که برای جامعه‌شناسی حایزاهمیت است. از این‌رو، رویکرد این کتاب را می‌توان درباره اندیشه‌های بزرگ در علم جامعه‌شناسی دانست؛ نظام‌هایی فکری که به موضوعات اجتماعی بسیار مهم پرداخته‌اند و گسترده و پردامنه است. تاریخ دقیق آغاز نظریه جامعه‌شناسی را نمی‌توان تعیین کرد. انسان‌ها از اوان تاریخ درباره حیات اجتماعی اندیشیده‌اند و نظریه‌پردازی کرده‌اند. از این‌رو، نویسنده قصد ندارد به دوره‌های تاریخی پیشین یونان، روم و حتی سده‌های میانه بازگردد. حتی به قرن هفدهم هم نمی‌پردازد. او عدم‌بررسی گذشته‌های دور را به این خاطر نمی‌داند که انسان‌ها در آن اعصار اندیشه‌های جامعه‌شناسی درخوری نداشتند، بلکه از آن‌رو عنوان می‌کند که این بازگشت عمل پرثمری نیست. او ضمن تاکید بر اینکه هیچ‌یک از متفکران این دوران خود را جامعه‌شناس نمی‌دانستند، به قرن‌نوزدهم به بعد می‌پردازد که نخستین متفکران جامعه‌شناسی در این دوره ظهور کردند و به‌وضوح خود را جامعه‌شناس می‌دانستند. نویسنده، آنها را متفکران کلاسیک جامعه‌شناسی می‌داند که در این کتاب مورد توجه اوست و می‌کوشد نخست به بررسی نیروهای فکری و اجتماعی عمده شکل‌دهنده اندیشه‌های آنها بپردازد. از این‌رو، کار خود را با نیروهای اجتماعی موثر در پیدایش نظریه جامعه‌شناسی آغاز می‌کند.

به باور ریتزر تمام حوزه‌های فکری، تحت‌تاثیر محیط‌های اجتماعی‌شان شکل گرفته و می‌گیرد. این امر خاصه در مورد جامعه‌شناسی نیز صدق می‌کند که نه‌تنها برخاسته از محیط اجتماعی است، بلکه محیط اجتماعی را موضوع اصلی مطالعه و تحلیل خود قرار می‌دهد. از این‌رو، به طور مختصر به برخی از مهم‌ترین شرایط اجتماعی قرن‌نوزدهم و اوایل قرن‌بیستم می‌پردازد که در نظر او اهمیت زیادی در رشد جامعه‌شناسی داشته‌اند. او با تاکید بر انقلاب‌های سیاسی، رشته‌ای طولانی از انقلاب۱۷۸۹ فرانسه رسم می‌کند که در خلال قرن‌نوزدهم نیز ادامه داشته و باید به‌عنوان نخستین عامل مستقیم ظهور نظریه‌پردازی جامعه‌شناسی در نظر گرفته شود. این انقلاب‌ها بر بسیاری از جوامع تاثیرگذار بوده و تغییرات ایجابی گسترده‌ای داشته است. با این حال آنچه توجه اغلب نظریه‌پردازان را به خود جلب کرد، نه پیامدهای ایجابی، بلکه پیامدهای منفی و سلبی این تغییرات بود. به روایت ریتزر آنها خاصه از هرج‌ومرج و بی‌نظمی حاصل از تغییرات به‌ویژه در فرانسه برآشفته بوده و همگی به‌دنبال بازگرداندن نظم به جامعه بودند. از این‌رو، درپی یافتن بنیان‌های جدید نظم جامعه برآمدند که انقلاب‌های سیاسی قرون هجدهم و نوزدهم آنها را واژگون کرده بود. او این علاقه به نظم اجتماعی را یکی از دلمشغولی‌های اصلی نظریه‌پردازان کلاسیک جامعه‌شناسی خاصه کنت و دورکیم و پارسونز می‌داند. به همین منظور ریتزر در بازخوانی نظریات کلاسیک جامعه‌شناسی، نسبت به انقلاب صنعتی و ظهور سرمایه‌داری، خیزش سوسیالیسم، ظهور فمینیسم، شهرنشینی، مذهب و رشد علم نگاه ویژه‌ای دارد. بنابراین برای تبیین شکل‌گیری جامعه‌شناسی در کنار اهمیت نیروهای اجتماعی به نیروهای فکری‌ای می‌پردازد که نقشی اساسی در شکل‌گیری جامعه‌شناسی داشته‌اند، تمام تلاش ریتزر برای شرح مختصر تاریخ اولیه نظریه جامعه‌شناسی به میانجی نیروهای اجتماعی گوناگونی پیش می‌رود که بر ظهور جامعه‌شناسی تاثیر داشته‌اند. اگرچه او اذعان دارد که در دنیای واقعی نمی‌توان نیروهای فکری را از نیروهای اجتماعی جدا کرد، از این‌رو، به رابطه دوران روشنگری و متفکران این دوره می‌پردازد و از این طریق ظهور جامعه‌شناسی در فرانسه را با الکسیس توکویل، کلود سن‌سیمون و آگوست کنت دنبال می‌کند و در ادامه می‌کوشد رابطه امیل دورکیم را با این دوران نشان دهد. ریتزر به همین شکل از مولفه‌ها و بسترهای شکل‌گیری جامعه‌شناسی آلمان با هگل، فوئر باخ و مارکس می‌گوید و می‌کوشد منشأ و ماهیت نظریه ماکس وبر و جورج زیمل را بررسی کند. او پس از بررسی منشأ شکل‌گیری جامعه‌شناسی در فرانسه (کنت و دورکیم) و آلمان (مارکس، وبر و زیمل) به موازات آن به پیدایش جامعه‌شناسی انگلستان می‌پردازد. منابع اصلی جامعه‌شناسی انگلستان در این کتاب اقتصاد سیاسی، بهبودطلبی و تکامل اجتماعی است که با کار اسپنسر و مجادلات بر سر آن دنبال می‌شود. همچنین با بحث درباره نظریه جامعه‌شناسی ایتالیا خاصه کار ویلفرد پارتو و تحولات مارکسیسم اروپایی در آستانه قرن‌بیستم، جبرگرایی اقتصادی و مارکسیسم هگلی را بررسی می‌کند. پس از شرح مختصر تاریخ اولیه نظریه جامعه‌شناسی، به تفصیل به آرای مارکس، دورکیم، وبر، زیمل و کلیات تاریخ جامعه‌شناسی در دوران متأخر می‌پردازد؛ از جمله به کارل ماینهام و جامعه‌شناسی شناخت، دوبویس و جامعه‌شناسی نژاد، جامعه‌شناسی زندگی روزمره، آلفرد شوتس و جامعه‌شناسی پدیدارشناسی، ساختارگرایی و فراساختارگرایی، نظریه مصرف و جهانی‌شدن و... . این کتاب، پس از مرور تاریخ جامعه‌شناسی کلاسیک و تبیین ارتباط و سهم هریک از جامعه‌شناسان مدنظر ریتزر- مارکس، دورکیم، وبر و زیمل- به نظریات نومارکسیست‌ها به‌عنوان یکی از تاثیرگذارترین جریان‌های فکری بر نظریه جامعه‌شناسی قرن‌بیستم می‌پردازد.

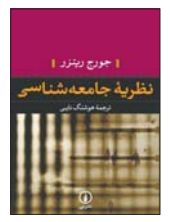

نظریه جامعه‌شناسی
جورج ریتزر
ترجمه: هوشنگ نایبی
ناشر: نی
نوبت چاپ: ۱۳۹۳
قیمت: ۴۶۰۰۰تومان

نظریه جامعه‌شناسی نومارکسیستی

ریتزر با بررسی طیف وسیعی از رویکردهایی که می‌توان آنها را در زمره نظریه‌های نومارکسیستی جای داد، می‌کوشد نشان دهد سرانجام همگی بر مبنای آثار مارکس کار خود را پیش برده‌اند؛ هرچند هریک مسیر متفاوتی طی کرده‌اند. او ضمن اینکه نشان می‌دهد این تحولات متفاوت، نیروهای حیاتی زیادی به نظریه نومارکسیستی می‌بخشد، بر این باور است که دست‌کم مجادلات و افتراق‌های غیرضروری و عمدتا کژکارکردی نیز ایجاد می‌کند. از این‌رو، یکی از کارهای نظریه‌پرداز جامعه‌شناسی مارکسیست مدرن را تلفیق این مجموعه وسیع نظریه‌ها ضمن اذعان به ارزش بخش‌های خاصی از کارهای گوناگون آنها می‌داند. ریتزر به لحاظ تاریخی، جبرگرایی اقتصادی را نخستین نظریه نومارکسیستی می‌داند که در حال حاضر کم‌اهمیت‌ترین نظریه در میان جامعه‌شناسان است. به باور او، در مقابل این دیدگاه محدود مارکسیستی بود که انواع دیگر نظریه مارکسیستی پا گرفت. مارکسیسم هگلی به‌ویژه در آثار لوکاچ یکی از این‌دست واکنش‌هاست. این رویکرد در تلاش برای غلبه بر محدودیت‌های جبرگرایی اقتصادی به ریشه‌های هگلی نظریه مارکسیستی روی می‌آورد. همچنین مکتب انتقادی که وارث سنت مارکسیسم هگلی است، برای جامعه‌شناسی نیز حایزاهمیت است. این کتاب نشان می‌دهد نظریه‌پردازان سنت انتقادی درک جامعه‌شناسی را از پدیده‌های فرهنگی مانند عقلانیت ابزاری، صنعت فرهنگی، صنعت دانش، کنش ارتباطی، سلطه و مشروعیت بسط داده‌اند. آنها از این طریق توجه به آگاهی را عمدتا به صورت ادغام نظریه فروید در نظریه خودشان به این مقولات افزوده‌اند. ریتزر در ادامه می‌کوشد به دوجریان فکری در جامعه‌شناسی اقتصادی نومارکسیستی بپردازد؛ نخست با تمرکز بر آرای باران و سوئیزی و برآورمن به رابطه سرمایه و کار می‌پردازد و دوم درباره تحول دوران فوردیسم به پست‌فوردیسم اشاره دارد. هر دوجریان بیانگر تلاش برای بازگشت به علایق اقتصادی سنتی جامعه‌شناسی مارکسیستی است. در ادامه نویسنده کار مهم دیگر مارکسیسم را به‌لحاظ تاریخی در آثار امانوئل والرشتاین و همراهانش درباره نظام جهانی عنوان می‌کند. و سرانجام به آنچه با توجه به مرگ سوسیالیسم واقعا موجود، نظریه‌های پست‌مارکسیستی خوانده می‌شود، می‌پردازد که تحت این عنوان چندین‌نوع مارکسیسم تحلیلی و نظریه مارکسیستی پست‌مدرن را بررسی می‌کند. در ادامه و در فصول بعدی ریتزر می‌کوشد به دیگر نظریه‌های مهم و تاثیرگذار در جامعه‌شناسی قرن‌بیستم از جمله نظریه سیستم‌ها، تعامل‌گرایی نمادین، نظریه مبادله و شبکه و انتخاب عقلانی، نظریه‌های فمینیستی معاصر، نظریه‌های معاصر مدرنیته و نظریه‌جهانی‌شدن بپردازد. ریتزر در تلاش است پس از بررسی جریان و تحولات اجتماعی معاصر، در فصل آخر کتاب تحولات پیشتاز در نظریه معاصر را دنبال کند. او می‌کوشد با بررسی برخی از تحولات اخیر در نظریه جامعه‌شناسی به نظریه جامعه‌شناسی معاصر بپردازد که تا حد ممکن غالب نظریه‌های جدید را دربر می‌گیرد.

تحولات پیشتاز در نظریه جامعه‌شناسی معاصر

این کتاب، با بررسی آخرین تحولات در نظریه جامعه‌شناسی، به نظریه‌های جدید این حوزه می‌پردازد؛ نظریاتی که دشوار بتوان نشان داد کدام‌یک ماندگار خواهد بود و کدام‌یک به بایگانی نظری سپرده خواهد شد. با این حال می‌کوشد دست‌کم برخی از جدیدترین نظریه‌ها را که نویدبخش تاب‌آوردن در مقابل آزمون زمان باشند، مشخص کند. سایر تحولات نظری اخیر در جاهای مختلف این کتاب به میان آمده، به‌عنوان مثال جهان‌وطن‌گرایی، نظریه اجتماعی جهان‌وطنی و نظریه‌جهانی‌شدن مورد بحث قرار گرفته است، مثلا نظریه جهانی‌شدن یکی از مهم‌ترین تحولات در نظریه امروز است و احتمالا تا آینده نیز قابل‌پیش‌بینی باقی خواهد ماند و آثار مثبت و منفی آن قابل نقدوبررسی است. این کتاب، به چهارنظریه مهم، نظریه نامتعارف، نظریه انتقادی نژاد و نژادپرتی، نظریه کنشگر و شبکه (و همچنین آرای فرااجتماعی و فراانسان‌گرایی) و نظریه عملی می‌پردازد. ریتزر در بررسی تحولات پیشتاز معاصر جامعه‌شناسی بر نظریه‌هایی تاکید دارد که پیشرفت درخوری در جامعه‌شناسی داشته‌اند و از تمام نشانه‌های پیشرفت در سال‌های آتی نیز برخوردارند. این کتاب، ضمن بررسی نظریه‌های به قول او رو به رشد مثل نظریه فمینیستی و نظریه جهانی‌شدن، به نظریه‌های نامتعارف و انتقادی که محصول رشد علاقه دنیای اجتماعی بزرگ به نامتعارف‌بودن است، می‌پردازد. این نظریه‌ها نشان از تاثیر تحولات درونی نظریه اجتماعی نیز دارد؛ همچون تاثیر نظریه‌های فوکو بر نظریه‌های نامتعارف و تاثیر نظریه‌های دوبویس بر نظریه‌های انتقادی نژاد و نژادپرستی. از سوی دیگر، نظریه کنشگر و شبکه و نظریه عمل محصول ناب‌تر تحولات پیشین در نظریه اجتماعی است. اگرچه این نظریه‌ها مربوط به دنیای اجتماعی است، از بازتاب این تحولات دنیای اجتماعی بسیار فاصله دارد. به باور نویسنده، شایستگی نظریه کنشگر و شبکه بیشتر در قایل‌شدن به اهمیتی درخور برای کنشگران غیرانسان در نظریه اجتماعی است. از این‌رو، تاکید دارد نظریه عمل نیز همین کار را در مورد شیوه‌های متداول عمل‌کردن انجام می‌دهد. نظریه عمل درباره شیوه‌های تاثیر مفروضات پیش‌نظری و روال‌های عمل ماست و به کنترل بدن و پرداختن به اشیا و برخورد با موضوعات و توصیف امور و فهم جهان می‌پردازد. ریتزر با بررسی این نظریه‌ها نشان می‌دهد نظریه جامعه‌شناسی به‌طور مستمر به‌روز شده است. او با اطمینان می‌گوید در سال‌های آتی نیز در ضمن افول و ازبین‌رفتن نظریه‌های دیگر، نظریه‌های جدیدتری ظاهر می‌شوند و به همان‌سان بر غنای رشته جامعه‌شناسی افزوده خواهد شد.

ادامه از صفحه ۷

دانشگاهی برای فقرا

از اینجاست که ویلیس به مساله مشارکت می‌پردازد: «مشارکت» یکی از راه‌های اصلی دستیابی به توانمندسازی است. توسعه مردمی را بیشتر «مشارکتی» می‌نامند اما مهم درک چیستی معنای آن است. مشارکت معمولا به‌عنوان اصطلاحی چترمانند برای اشاره به مداخله مردم محلی در فعالیت‌های توسعه‌ای بیشتر با بنیانی غیردولتی به کار می‌رود. مشارکت می‌تواند به چند طریق و در مراحل مختلف اجرای پروژه‌های توسعه‌ای صورت گیرد. کارگزاران و پژوهشگران غیردولتی با آگاهی فزاینده از روابط قدرت موجود در تحقیق توسعه‌ای، شروع به استفاده از شماری‌از روش‌های مختلف برای فهم بیشتر اندیشه‌های مردم محلی از انواع موضوعات کرده‌اند. این رهیافت‌ها را بیشتر «مشارکتی» نامیده‌اند. رهیافتی که اکنون بیشتر سازمان‌ها آن را پذیرفته‌اند ارزیابی روستایی مشارکتی است. فرض مبنایی روش این است که به‌جای استفاده از شکل‌های بیرونی دانش و فهم «بیرونی‌ها»، باید تکیه بر دانشی باشد که روستاییان جنوب در مورد محیطشان دارند. مثلا یک رهیافت صرفا برپایه درآمد برای ارزیابی منزلت اقتصادی در یک روستا، پرسش‌هایی را در مورد درآمدهای حاصل از دستمزدها و فعالیت‌های بازاری خواهد پرسید. در مقابل، رهیافت‌های ارزیابی روستایی، مشارکتی برای رتبه‌بندی ثروت از روستاییان خواهد خواست که درباره معیارهای خودشان از ثروت در آن ناحیه بحث کنند و سپس آنها را برای تعیین رتبه ثروت خانوار به کار گیرند. از این‌رو روش‌هایی استفاده شده که با زمینه تناسب دارند. فنون ارزیابی روستایی مشارکتی به‌طور روزافزون در شهرها پذیرفته شده‌اند و اصول مشابهی را به کار می‌گیرند. اینها را ارزیابی شهری مشارکتی می‌نامند.

کتی ویلیس همچنین مشارکت را برای تشریح مداخله مردم محلی در تعیین عملی دستور کار سازمان‌های توسعه‌ای کارآمد می‌داند: برای آنکه دستورکار، کاملا مشارکتی باشد باید مردمی که مساله مربوط به آنهاست آن را تعیین کنند. سازمان‌های بیرونی نباید در مورد اولویت‌های اجتماع تصمیم بگیرند و سپس با مردم محلی برای رسیدن به آنها کار کنند. می‌توانیم دو تفسیر پیشین از مشارکت را به‌عنوان شرکت در فرآیندهای توجه به نابرابری‌های قدرت در توسعه و نیز کوشش برای توجه بیشتر به شکل‌های مردمی دانش به‌جای انوع بیرونی آن به‌ویژه مربوط به کشورهای شمال در نظر بگیریم. پرداختن به مشارکت به‌عنوان راهی برای توانمندسازی با این مساله پیوند دارد. از آنجا که سمن‌ها در کانون چنین فعالیت‌هایی قرار دارند، مفهوم مشارکت به‌عنوان راهی برای دادن قدرت تصمیم‌گیری و افزایش تاثیر مردم محلی، طرح شده است. البته به ندرت این شکل از مشارکت تحقق یافته است. به‌جای آن مردم محلی در جلسات یا کارهای دسته‌جمعی درگیر شده‌اند، اما این مشارکت را نمی‌توان در معنای وسیع کلمه با توانمندشدن پیوند داد. دانشکده پابرهنه‌ها در هند مثالی موفق است که در پایان بحث به آن اشاره می‌شود: دانشکده پابرهنه‌ها یک سازمان توسعه روستایی است که در ناحیه آجمر در راجستان در شمال‌غربی هند قرار دارد. این سازمان کارش را در سال۱۹۷۲ زمانی آغاز کرد که کارگزاران توسعه شهری، مرکز کار و تحقیق اجتماعی را تاسیس کردند. این اسم پس از آن تغییر یافت و اکنون آنجا را مردم محلی اداره می‌کنند. فلسفه اصلی سازمان، ارایه آموزش‌های مهارتی و فناوری مورداستفاده، در نواحی روستایی اطراف است. سواد ابتدایی و مهارت‌های درمانی اولیه آموزش داده می‌شوند اما افراد می‌توانند مهارت‌آموزی را در حوزه‌هایی مانند حسابداری، آموزش و مراقبت‌های درمانی یا به‌عنوان مهندسان ماهر در کارکردن با فناوری نیروی خورشیدی و پمپ‌های دستی ادامه دهند. دانشکده پابرهنه‌ها با استفاده از چنین فناوری کم‌هزینه‌ای که نگهداری و کاربرد آسانی دارد، توانسته خدماتی را برای حدود صد دهکده و بیش از صدهزارنفر تامین کند. دانشکده علاوه‌بر پردیس اصلی ۱۲ مرکز محلی نیز دارد. تعدادی سازمان‌های دولتی و وزارتخانه‌های هند و نیز دولت ایالتی جامو و کشمیر منابع مالی دانشکده را تامین می‌کنند. ادارات سازمان‌ملل‌متحد و تعدادی دولت‌های شمال و سمن‌های شمال منابع مالی خارجی را می‌دهند. درآمد از محل هزینه خدمات ارایه‌شده نیز به دست می‌آید. دانشکده بابت خدماتش مبلغ ناچیزی دریافت می‌کند تا «حس مالکیت» را میان شرکت‌کنندگان تشویق کند؛ برای مثال، خانوارها باید به منظور بهره‌مندی از پروژه انرژی خورشیدی، مشارکت کنند، اما سطح مشارکت بسته به یکسری از هزینه‌های جاری تهیه نفت سفید، مشعل‌ها و شمع‌های مورد استفاده است. رهیافت محله‌محور و مشارکتی توسعه روستایی در سیاست دانشکده در مورد محاسبه‌پذیری و شفافیت نیز بازتاب یافته است. از سال۱۹۹۷ دانشکده برای کمک به این جریان «جلسات شفافیت» را برگزار می‌کند. اسناد مالی دانشکده در این جلسات عمومی ارایه می‌شود و روستاییان می‌توانند درباره موارد استفاده از منابع مالی پرسش کنند. ساختار افقی سازمان نیز در دستمزدها خود را نشان می‌دهد. هیچ‌کسی بیشتر از ۱۵۰دلار در ماه به دست نمی‌آورد و نسبت کمترین دستمزد به بیشترین دستمزد بیش از یک‌دوم نیست.

جدول ۲۱۱۴ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- پول کشورهای خارجی- خطاب محترمانه برای میت- عددی دو رقمی ۲- از الفبای فارسی- کنترل دقیق- جزای عمل بد ۳- بانوی به‌حج‌رفته- مشرق- از حروف مقطعه قرآن ۴- نفت دریای‌شمال- آبگیر- مخفف گاه ۵- روز جمعه- دل‌آزردگی- لیکن ۶- فدراسیون جهانی کشتی- دستگاهی در تاسیسات گرمایشی- بیشترین حد ۷- حرف همراهی- سامانه- دوست صمیمی ۸- شکلی هندسی- گله چهارپایان- تجمع گاز در لوله گوارش- معشوق ۹- پیشینیان- ظرف آب سربازان- خراش نامحسوس ۱۰- قبول‌کننده- از ایالات‌آمریکا- آماده و فراهم ۱۱- از اعمال حج- نوعی ماهی استخوانی آب‌های شیرین- پایتخت اریتره ۱۲- ابر نزدیک زمین- خلأ- وسیله تزریق آمپول ۱۳- حسرت همیشه کویر- آب صاف و گوارا- آبشاری مرتفع در آمریکای‌شمالی ۱۴- نوعی بیماری گیاهی قارچی- محل تقاطع دو دیوار- همه دارند ۱۵- از اجزای درخت- نمای دور در فیلمبرداری – تنها و منفرد.

عمودی:

۱- از تخلفات رانندگی که علت نیمی از تلفات جاده‌ای شناخته شده است- از فرآورده‌های لبنی ۲- جایز- سرزمین- نوعی عدسی محدب ۳- از ادویه خوشبو با مصرف دارویی- اقامت‌گزیده – با ناله سودا می‌کنند! ۴- برخی در خواب می‌کشند- گدایی ۵- رهسپار- نمایشنامه‌ای از فدریکو گارسیا لورکا- جر و بحث بیهوده ۶- خودروی باربری کوچک- نامیده‌شده- مرزبان ۷- باغ دیدنی شیراز- واحد شمارش گردن‌بند- رب‌النوع آفتاب ۸- گرداگرد دهان- زندگی مرفه- قائم به ذات- تخم‌مرغ انگلیسی ۹- لقب سعدی شیرازی- مرطوب- شکافتن قبر ۱۰- از درختان جنگلی- دوستان نزدیک- شبه‌جزیره‌ای کوهستانی در مصر ۱۱- زد و خورد- بزرگوار- دوستی خالص ۱۲- آنچه به نیت کسب رضای خداوند ذبح می‌شود- هم‌وزن ۱۳- شب روستایی- پرهیزکار- عمومی ۱۴- برنامه‌ای برای بالابردن پرچم در پادگان- واپسین- گوسفند جنگی ۱۵- باقی‌مانده- مجموعه شعری سروده زنده‌یاد مهدی اخوان‌ثالث.

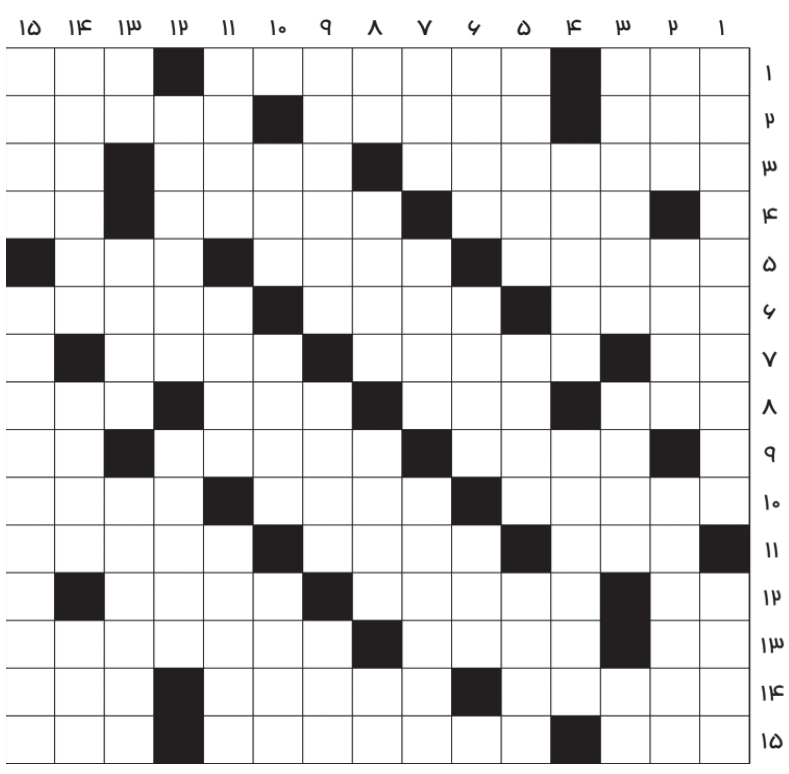

حل سودوکو سخت

۵	۸	۶	۷	۱	۹	۳	۲	۴
۹	۳	۲	۶	۴	۸	۵	۷	۱
۷	۱	۴	۵	۲	۳	۶	۸	۹
۴	۲	۱	۸	۷	۶	۹	۳	۵
۸	۹	۳	۲	۵	۱	۴	۶	۷
۶	۷	۵	۳	۹	۴	۲	۱	۸
۳	۴	۹	۱	۶	۷	۸	۵	۲
۱	۵	۸	۹	۳	۲	۷	۴	۶
۲	۶	۷	۴	۸	۵	۱	۹	۳

حل سودوکو ۱۱۱۰

۵	۶	۸	۹	۴	۳	۲	۱	۷
۴	۲	۳	۶	۱	۷	۸	۹	۵
۷	۹	۱	۸	۵	۲	۶	۴	۳
۱	۷	۹	۴	۲	۵	۳	۸	۶
۶	۳	۴	۱	۷	۸	۹	۵	۲
۸	۵	۲	۳	۹	۶	۴	۷	۱
۹	۱	۵	۲	۳	۴	۷	۶	۸
۳	۴	۶	۷	۸	۱	۵	۲	۹
۲	۸	۷	۵	۶	۹	۱	۳	۴

جدول ۲۱۱۳

سودوکو سخت ۱۱۱۱

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

۴		۹	۵				۲	
	۲		۱			۵		
						۶	۷	
	۸	۳					۶	
	۴	۲			۵			۳
		۱		۲	۴		۸	
					۲	۴	۳	۶
		۸			۳	۱		۷
	۹		۷					

سودوکو ۱۱۱۱

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۱	۶	۳		۷	۹			۵
					۲	۷	۶	۸
		۲		۵			۱	۳
۳			۹	۲		۱		۴
	۵		۷					۹
۴		۸				۳	۲	
	۲	۷		۴	۳		۹	
۸	۱				۷			
۶		۹	۵		۱	۴		